

οι κατασκευαστές των οργάνων έχουν να λύσουν περίπλοκα προβλήματα, εξ αιτίας της έντασης των χορδών και της υπερβολικής πίεσης.

Βροχή άρχισαν να έρχονται τα γράμματα στην Άκαδημία της «S. Cecilia» απ' όλες τις προσωπικότητες του μουσικού και επιστημονικού κόσμου, και σε πολλά επιστημονικά και μουσικά περιοδικά του κόσμου άρχισαν να δημοσιεύονται άρθρα πάνω στο ζήτημα της «διαπασών». Οι περισσότερες από τις μουσικές προσωπικότητες κι οι μουσολόγοι έχουν τη γνώμη πως είναι άμφιβολο αν η άνυψωση της διαπασών δίνει μεγαλύτερη λαμπρότητα στη μουσική. Ο ήχος μπορεί να γίνεται πιο καθαρός, αλλά γίνεται συνάμα και πιο στριγγός και έτσι χαλάει το «Timbro». Η μεγαλύτερη ζωντάνια έτος κομματιού εξαρτάται από το «πνεύμα» που θα παίζει, κι όχι απ' την άνυψωση της διαπασών ή την υπερβολική επέκτασή του ρεθμού.

Απ' όλες τις γνώμες φαίνεται πως μερικές αοθεντίες του τραγουδιού του άλλου μουσικού κόσμου, θα προτιμούσαν το La3 τών 435 Η₂, που είχε όριστεί στο προηγούμενο συνέδριο, για τις φωνές και για τον χρωματικό τόνο του κομματιού, όπως το έχει συλλάβει ο συνθέτης.

Οι περισσότεροι μουσικοί προτείνουν το La3 τών 440 Η₂.

Τα Έπιστημονικά Ίνστιτούτα επιμένουν πως δεν είναι πια δυνατό να εξαγουρίζουμε από 435 Η₂ και συμφωνούν να καθοριστούν στο 440 Η₂.

Χαρακτηριστικές είναι μερικές από τις γνώμες που μεταφέρουμε εδώ:

Ο G. Igniglia από τη Ζυρίχη, γνωστός Ιστορικός της όργανοποιίας και συλλέκτης, παρατηρεί πως η αύξηση της συχνότητας της «διαπασών» καταστρέφει τα πιο πολύτιμα από τα παλιά έγχορδα που έχουν κατασκευαστεί για ν' άντεχουν ό το πιο μικρή πίεση. Θυμίζει πως είχαν τον παλιό κοινό χορδές από έντερα που τους έδιναν εκείνο το χαρακτηριστικό τιμπρο, που σήμερα έχει αλλάξει με τις μεταλλικές χορδές.

Ο Fridolin Hamma από τη Στουτγάρδη, επίτιμος πρόεδρος των Γερμανών κατασκευαστών έγχορδων, γράφει πως ύψηλότερη συχνότητα της La3 από τα 435 Η₂ είναι καταστρεπτική για τα πιο παλιά έγχορδα. Μ' ένα La3 440 Η₂ έχουμε κι άλλες πίεση μεγαλύτερη από 8 κιλά.

Ο G. Manurita καθηγητής τραγουδιού στο Κονσερβατόριο της «S. Cecilia», δηλώνει πως η άνυψωση της διαπασών αλλάζει το τιμπρο της φωνής, και φυσικά το χρώμα της. Αυτό μπορεί ν' αποδειχτεί με το ειδικό όργανο που καταγράφει όλους τους βρασιικούς ήχους με τους σχετικούς άρμονικούς τους. Άλλόζοντας τη συχνότητα ενός ήχου αλλάζει και το πρίσμα του βασικού ήχου.

Ο E. Fronticelli - Baldelli συλλέκτης και «όργανολόγος», θυμίζει πως Ίτολιό αποκάλυψαν ότι η συχνότητα τών 435 Η₂ που καθορίστηκε στο Συνέδριο της Βέννης το 1885, δεν αντιπροσωπεύει όξια βρασιόμενη σε επιστημονικά κριτήρια, αλλά ότι πρόκειται για ένα τυχαίο νοούμερο από παλαιές βοήσεις της πιο χαμηλής από τις «διαπασών» που εξέτασε η έπιτροπή. Με βάση το 435 Η₂ για τους άλλους ήχους έχουμε πολύπλοκες συχνότητες, ενώ φεταναι πια παλιά άκουστική μέτρηση υιοθετημένη για την κατασκευή τών πιο πολύτιμων οργάνων και από τους πιο διάσημους κατασκευαστές, για να πάρουν μια «διαπασών» επιστημονική, μαθηματικής απλότητας; Τα καλύτερα όργανα του XVII

και XVIII αιώνα ήταν κουντυσιμένα με βάση το Do3 τών 256 Η₂, και ό μεγάλος φυσικός Savart φανέρωσε πως και ό άέρας που βρίσκεται μέσα στα καλύτερα βιολιά της Κρεμόνας (Στραντινέβρι και Γκουαρνέρι) είχε πάντα συχνότητα 256 Η₂. Σχετικά με το Do3 τών 256 Η₂, το La3 είχε 432 Η₂, και αυτό θάπρεπε να θεωρηθεί η σωστή επιστημονική «διαπασών». Με βάση αυτή τη συχνότητα, όλα τα Do της μουσικής κλίμακας (από Do-1 ώς το Do 7) βγαίνουν πολλοπλασιασμός τας πάντα επί 16 Η₂, που είναι η συχνότητα του πιο χαμηλού ήχου που μπορεί ν' ακούσει το αυτί. Θά ήταν πιο λογικό να εξαγουρίζουμε στο 432 Η₂, και για τα όργανα και για τις φωνές. Η λαμπρότητα της όρχήστρας (άμφιβολία άλλωστε) με ψηλότερη «διαπασών» γίνεται σε βόρος της «ποιότητας» τών ήχων.

Ο G. Guerrini συνθέτης και Διευθυντής στο Κονσερβατόριο της «S. Cecilia» Ρώμης, γράφει πως το ζήτημα της διαπασών εξετάστηκε απ' όλες τις πλευρές μά όχι κι από τη σκουαδία πλευρά του «τονικού χρώματος», κείνης της άτμοσφαιρας που είναι χαρακτηριστική για κάθε τονικότητα και που σχηματίζει την ήχητική φόρμα κάθε μουσικής σελίδας, από τη μοντέρνα τονικότητα και όδωθε. Για παράδειγμα, η τονικότητα της Φα Μελζ, της Ποιμενικής του Μπετόβεν, κλείνει κείνη την γοήνη που καμιά άλλη τονικότητα θα θά μπορούσε να έκφασεί. Το Ναουόρισμα του Σοπέν ζητάει την άπαλη και θαμητή τονικότητα της Ρε μεμεόλι ή σιληνιακή δαση που τυλίγει τον Τριστάνο και την Ίζόλδη του Βάγνερ στη II πράξη θά φεταναι σε τέτια όποβλητικότητα αν δεν έπέμενε σε κείνο το Λα όφαση ούτε το τελευταίο τραγούδι της Άνιτας και του Ρανταίεσ στην όπερα του Βέρντι θά ύφωταναι σε τέτια ύπεροχη τραγικότητα αν δεν είχε τόν ούράνιο και μαζί πονεμένο φωτισόφαση, που είναι χαρακτηριστικό του Σόλ όφαση. Κάθε μεγάλος μουσικός είναι μοιραίο και πάντα δεμένος με τόν «τόνο του», όπως κάθε μεγάλη ζωγραφική, με τη χροματική της τονικότητα. Σήμερα όμως ακούμε συχνά όρχήστρες κουντυσιμένες στη Σι όφαση, και την Ποιμενική του Μπετόβεν την ακούμε στη Φα όφαση, που χάνει τη βροσση της γοήνης, και τα νουέττα του Τριστάνο ζευγωνιμένα από κάθε νοητία άπνα λαμπρό Λα μεζ, ή ακούμε Άνιτες που τραγουδάνε σ' ένα χυπιτό Σολ μεζ, που άντηχει όπως ένα κλάσκον μέσα σ' ένα ναό.

Αυτό το ζήτημα του τονικού χρώματος είναι το πιο ίοχροπό για ν' άπαιτεί τη «διαπασών» εκείνη που επί τρεις αιώνας έχει ύποβάλει κι έπιβάλει χρωματικούς τόνους στις λαμπρότερες μουσικές σελίδες.

Ο Γάλλος μουσικολόγος E. Leipp, έχει την αντίθετη γνώμη: πρέπει να πληρωθεί, λέει, η κατασκευή τών οργάνων, το μάξιμουμ της ελασθότητας του αυτίου. Να βγάσκον ήχο πιο καθαρό, πιο δυνατό και να φεταναι πιο μακριά. Έχει τη γνώμη πως η άνυψωση της «διαπασών» δεν είναι άδικολόγητη όλλά έχει σχέση με την τροποποίηση της φυσιολογίας της άκοης, συνέπεια του θόρυβου που όσο πάει και μεγαλώνει, του μηχανικού πολιτισμού. Η ανάπτυξη του ούτιου δεν έχει φετασει στο μάξιμουμ, έχει χαλάσει απ' το θόρυβο, και γι' αυτό στη μουσική ζητείται ήχος πιο δυνατός, περίπλοκος και ηλιόζος, που να φεταναι μακριά. Η έλλείψη της μουσικής της 50τίας φαίνεται να δικαιώνει αυτή τη γνώμη. Οι άποφάσεις του Συνεδρίου μειναν νεκρά γράμματα γιατί ό καλλιτέχνης δεν φροντίζονα παρά για ένα πράμα: πως να φέρουν στην ύ-

